

можливостей щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина. Закон визначає дискримінацію як рішення, дії або бездіяльність, спрямовані на обмеження або привілеї стосовно особи та/або групи осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (далі — певні ознаки), якщо вони унеможливають визнання і реалізацію на рівних підставах прав і свобод людини та громадянина.

Слід зазначити і про нещодавно прийняті підзаконні акти — Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо формування громадянської культури та підвищення рівня толерантності у суспільстві» від 25.04.2012 р. та Указ Президента України від 8.04.2013 р. «Про Стратегію захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року».

Отже, з огляду на багатонаціональний склад нашої держави особливого значення в подальшій розбудові демократичної, правової державності набуває посилення міжкультурної злагоди, забезпечення гармонійного розвитку між національними відносинами та втілення незаперечного принципу мирного співіснування громадян — рівноправності незалежно від будь-яких відмінностей людини. Це є здійсненням завдяки належному рівню толерантності й терпимості у суспільстві.

.....

*Романюк Павло Віталійович
НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
аспірант, кафедра конституційного
права України*

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ
СУТНОСТІ ІНСТИТУТУ
ПРЕДСТАВНИЦЬКОГО МАНДАТУ
В УКРАЇНІ**

Інститут представницького мандату, в тій чи іншій формі (зокрема через дослідження ідей народного представництва), є предметом наукових досліджень протягом багатьох століть. Однак

і досі залишаються актуальними питання щодо його правової природи, суб'єктної приналежності, типу тощо.

Не менш цікавим залишається дослідження цього інституту і в сучасній Україні (особливо в світлі розробки Конституційною асамблеєю проекту нової конституції), адже визначення Основним законом характеру зв'язку і взаємовідносин виборців із депутатами є одним із ключових питань народовладдя.

В юридичній літературі термін «мандат» вживається в декількох значеннях. Як і більша частина юридичної термінології він має латинське коріння та походить від слів «mandatus», «ex mandato», «mandatum», що означають наказ, доручення, повноваження. Крім того, мандат набував все нового значення залежно від історичного періоду розвитку і сфери суспільних відносин. Так, наприклад, в Стародавньому Римі мандат розглядався в якості документа (доручення), що надавав повноваження та визначав статус уповноваженої, зазвичай у судовому процесі, особи.

В світовій конституційній практиці, як зазначає М. В. Варлен, мандат може вживатися як: 1) документ, що підтверджує повноваження відповідної особи (вживається достатньо рідко); 2) вакантне місце, що займається, як правило, шляхом виборів; 3) одна з характеристик статусу депутата парламенту або синонім до слова «статус» депутата.

Загалом представницький мандат найбільш часто вживається як елемент правового статусу виборної особи, що зумовлюється представницьким характером взаємозв'язку цієї особи з виборцями.

В сучасній конституційній науці, як бачимо, поняття «мандату» має різнополярну природу, що зумовлює різні підходи до застосування цього інституту.

Так, в Конституції України та законодавстві про вибори згадуються поняття «представницький мандат» та «мандат народного депутата», при чому «представницький мандат», виходячи з практики Конституційного Суду України, виступає як більш узагальнюючий і належить народним депутатам, главі держави, депутатам та головам сільських, селищних, міських рад.

Зазначена позиція Конституційного Суду стала продовженням багаторічної дискусії серед вчених-конституціоналістів з приводу суб'єктної приналежності представницького мандату, а саме представницької природи вищих органів державної влади.

Таким чином, деякі вчені (В. Ф. Погорілко, В. Т. Кривенко) вважають, що єдиним представницьким органом народу є парламент, який має виборний та колегіальний характер. При цьому не рахуючи Президента України та голів сільських, селищних, міських рад, як представницьких, що походять від головного носія та джерела влади.

В свою чергу, на думку С. А. Авак'яна, народне представництво не може бути зведено виключно до законодавчого (представницького) органу публічної влади. Він зазначає, що хоча традиційно під народним представництвом вважалось і вважається створення колегіального органу, що складається з виборних народних представників, однак можливий і інший підхід, за якого народне представництво охоплює і посадових осіб обраних народом.

Враховуючи різні погляди стосовно представницької природи органів публічної влади та погоджуючись з позицією Конституційного Суду України, слід підсумувати, що Президент України та інші виборні посадові (голови сільських, селищних міських рад), в силу своєї виборності (легітимації) та вираження інтересів народу, походять та набувають представницький мандат безпосередньо від народу.

Науковий керівник: д. ю. н, професор, член-кореспондент НАПрН України, завідувач кафедри конституційного права України НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого» Ю. Г. Барабаш.

.....

Салихов Дамир Равильевич
МГУ імені М. В. Ломоносова,
студент, юридический факультет,
5 курс, група 514

ПРАВО НА ПРОТЕСТ КАК СУБЪЕКТИВНОЕ ПРАВО ЛИЧНОСТИ

Право на протест не предусмотрено ни в одной современной конституции.

При этом в качестве своеобразного права иногда конституции выделяют право народа на сопротивление угнетению, которое имеет дав-

нюю историю. Конечно, реализация этого права является лишь гипотетически возможной, и конституции предусматривают, что возможность реализации такого права возникает лишь при наличии исключительных обстоятельств. Следует отметить, что закрепление этого права несёт в себе лишь идеологическую нагрузку, а само право является декларативным.

Конструктивные (мирные) формы протеста косвенно закрепляются подавляющим большинством современных конституций. Такие формы развиваются через признание на конституционном уровне права на проведение публичных мероприятий (манифестаций), свободы союзов, свободы слова, СМИ и т. п.

Само же субъективное право как «право на протест» или аналогичные формулировки в целом не используются в текстах конституций.

Но означает ли отсутствие данного субъективного права в перечне конституционных прав и свобод, что данное право не признаётся и не защищается? Очевидно, что это не так.

Более того, традиционна, как для конституционного права России, так и для конституционного права большинства зарубежных стран, формула, согласно которой перечисление в конституции основных прав и свобод не должно толковаться как отрицание или умаление других общепризнанных прав и свобод человека и гражданина.

Важно ответить на вопрос: зачем необходимо выделение права на протест при наличии комплекса политических прав, которые имеют свой специфический инструментарий, гарантии реализации и защиты? Право на протест в целом обеспечивается реализацией множества конституционных прав: правом на объединение, свободой собраний, свободой слова, свободой СМИ, правом на участие в управлении делами государства, правом на обращение в органы публичной власти, правом на свободу и личную неприкосновенность и т. д. Но является ли право на протест простым сложением этих прав и свобод или их комбинаций?

Представляется, что право на протест является самоценным. Следовательно, право на протест следует рассматривать как самостоятельное субъективное право, которое является комплексным по своей природе.

Концепция комплексного права не является общепризнанной в науке конституционного